

BESLUIT

Besluit van de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 37, eerste lid, van de Mededingingswet.

Betreft: 349 / SturkoMeat - Jansen Group

1. Op 7 april 1998 heeft de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit een melding ontvangen waarin is medegedeeld dat de ondernemingen SturkoMeat B.V. enerzijds en D.J. Janssen's Vee- en Vleeshandel B.V., Robu Holding B.V. en B.V. Gebroeders Jansen Exportslachterij (hierna: Jansen Group) anderzijds het voornemen hebben een concentratie als bedoeld in artikel 27 van de Mededingingswet aan te gaan. Van de melding is mededeling gedaan in Staatscourant 71 van 15 april 1998. Naar aanleiding van de mededeling in de Staatscourant zijn geen zienswijzen van derden naar voren gebracht. Ambtshalve zijn vragen gesteld aan verschillende marktpartijen.

I. DE PARTIJEN

2. SturkoMeat B.V. (hierna: SturkoMeat) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht en maakt onderdeel uit van de Meatpoint-groep (hierna: Meatpoint).

De clusters Zwanenberg Food Group en Laan UK van Meatpoint zijn actief in het vervaardigen van verschillende soorten vleeswaren en -conserven. De cluster Sturko Vers Vlees, waar SturkoMeat deel van uitmaakt, houdt zich bezig met het slachten en uitbenen van varkens en het veredelen van het varkensvlees.

3. D.J. Janssen's Vee en Vleeshandel B.V. (hierna: Janssen's Vee en Vleeshandel) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht en is actief in het slachten van varkens.

4. Robu Holding B.V. (hierna: Robu) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht en houdt zich bezig met het verwerken van onderdelen van elders geslachte varkens tot bacon.

5. B.V. Gebroeders Jansen Exportslachterij (hierna: Gebroeders Jansen Exportslachterij) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht en houdt zich bezig met uitbenen en veredelen van elders geslachte varkens en runderen tot vers vlees.

II. DE GEMELDE OPERATIE

6. De door partijen gemelde operatie behelst de verkrijging door SturkoMeat van het geplaatste kapitaal in Janssen's Vee- en Vleeshandel, Robu en Gebroeders Jansen Exportslachterij alsmede van enkele daaronder hangende lege vennootschappen.

III. TOEPASSELIJKHEID VAN HET CONCENTRATIETOEZICHT

7. De gemelde operatie is een concentratie in de zin van artikel 27, onder b, van de Mededingingswet. De onder punt 6 omschreven transactie leidt er toe dat SturkoMeat uitsluitende zeggenschap verwerft over Janssen's Vee- en Vleeshandel, Robu en Gebroeders Jansen Exportslachterij.

8. Uit de bij de melding ter beschikking gestelde omzetgegevens blijkt dat de gemelde concentratie binnen het toepassingsbereik van de Mededingingswet valt.

IV. BEOORDELING

9. Als gevolg van de varkenspest en door recente en in de nabije toekomst nog te verwachten regelgeving zijn de markten waarop de betrokken ondernemingen actief zijn volop in beweging.

10. Door partijen en concurrenten worden verwachtingen uitgesproken over verdergaande concentratie in de varkensslachterijsector. Zo hebben concurrenten van partijen, Hendrix Vlees, Murriss Meppel en Smits Emmen, in de media een fusie aangekondigd waarbij de varkensslachterijen van deze bedrijven worden samengevoegd.

11. De recente nieuwe wetgeving zal leiden tot een structurele vermindering van het aanbod van levende varkens in Nederland met 20-25%. De beleidsvoornemens van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) zijn er op gericht de export van levende varkens te ontmoedigen. Per saldo zal het aanbod van levende varkens op de binnenlandse markt in minder sterke mate afnemen dan de reductie van de varkensstapel. Een en ander kan leiden tot verslechtering van de bezettingsgraad van de varkensslachterijen in Nederland.

12. Door de Minister van LNV zijn verdere maatregelen in het vooruitzicht gesteld om een herhaling van de varkenspest in de toekomst te voorkomen. Een van die maatregelen betreft het beperken van het vervoer van levende varkens, namelijk door Nederland op te delen in een aantal compartimenten. Het vervoer over de grenzen van deze compartimenten wordt aan regels gebonden.

Tevens is het niet uitgesloten dat de regelgeving met betrekking tot afstand, tijd, beladingsgraad van vrachtwagens en andere welzijnsmaatregelen voor het transport van levende varkens in de nabije toekomst zullen worden aangescherpt. Dergelijke maatregelen hebben mogelijk invloed op de geografische marktafbakening en de structuur van de betrokken markten.

A. Relevante markten

Relevante productmarkten

13. Partijen onderscheiden bij de afbakening van de door de concentratie beïnvloede markten de volgende productmarkten:

(1) markt voor vers varkensvlees.

(2) markt voor vleeswaren en -conserven.

In aanvulling op wat de partijen als productmarkten hebben afgebakend zal ook de vraagzijde van de varkensslachterijen bij de beoordeling worden betrokken, namelijk de:

(3) markt voor slachtvarkens.

(1) markt voor vers varkensvlees.

14. De slachterijen zijn heden ten dage gespecialiseerd in het slachten van varkens, runderen of bijvoorbeeld pluimvee. Dit hangt samen met het feit dat het slachtproces voor een belangrijk deel is geautomatiseerd. Voor het slachten van varkens is hele andere apparatuur nodig dan voor het slachten van andere dieren, zulks in verband met verschillen in hoogte, omvang, gewicht, opbouw, enz. Overschakeling op het slachten van andere dieren is zonder omvangrijke investeringen niet mogelijk.

15. De geslachte en uitgebeende varkens moeten verder worden uitgesneden, geportioneerd en/of voorverpakt. Dit veredelingsproces geschiedt bij gespecialiseerde vleesveredelingsbedrijven (de zgn. koude uitsnijderijen) of bij de varkensslachterijen zelf. Steeds meer slachterijen richten zich mede op dit veredelingsproces. Het aldus veredelde verse vlees wordt geleverd aan slagerijen en supermarkten, die dit vlees na kleine bewerkingen verkopen aan de consument, of aan vleesverwerkingsbedrijven, die het verse vlees verwerken tot vleeswaren en vleesconserven.

16. Het slachten, uitbenen en veredelen van vlees wordt door partijen omschreven als een aparte productmarkt: de markt voor vers varkensvlees. Deze marktafbakening wordt door andere marktpartijen bevestigd en kan als aannemelijk worden beschouwd.

17. Van de betrokken ondernemingen zijn het cluster Sturko Vers Vlees en Janssen's Vee- en Vleeshandel op deze markt actief. Ook Gebroeders Jansen Exportslachterij is als vleesveredelingsbedrijf op deze markt actief, zij het dat het veredelen van vlees bij deze betrokken onderneming niet beperkt blijft tot varkensvlees maar ook de veredeling van elders geslachte runderen omvat.

(2) markt voor vleeswaren en -conserven

18. De vleesverwerkende industrie neemt vers vlees af van verschillende slachterijen (varkens, runderen, pluimvee, enz.) en vleesveredelingsbedrijven om deze te verwerken tot verschillende soorten vleeswaren en -conserven. Dit wordt als een van het veredelingsproces afgescheiden activiteit beschouwd die ook een heel ander logistiek proces kent. Ook door de Productschappen Vee, Vlees en Eieren wordt het verwerken van vlees tot vleeswaren en vleesconserven als een van de markt voor vers varkensvlees te onderscheiden productmarkt aangemerkt.

19. Volgens partijen kunnen de vleeswaren en -conserven, vanuit de afnemer gezien, worden ingedeeld in de categorieën: verse vleeswaren, geconserveerde vleeswaren (blik) en diepgevroren vleeswaren. Vanuit de aanbieders gezien kan volgens partijen het verwerken van vlees tot vleeswaren en -conserven in zijn geheel als een aparte productmarkt worden beschouwd. Partijen stellen dat de vleesverwerkende industrie redelijk eenvoudig kan overschakelen van de vervaardiging van producten op basis van varkensvlees naar de vervaardiging van producten op basis van ander vlees. Tevens kan relatief eenvoudig worden overgeschakeld op andere conserveringsvormen. Daarom wordt de markt voor vleeswaren en vleesconserven ook in de branche gezien als één markt. Ook de Productschappen Vee, Vlees en Eieren spreken in dit verband over 'de vleeswarenssector'.

20. Voor de beoordeling van de gevolgen van de concentratie kan in het midden blijven of er sprake is van één markt voor vleeswaren en -conserven, of dat de productmarkt moet worden opgedeeld naar de conserveringsvormen van de producten, of dat de productmarkten op een andere wijze moeten worden afgebakend bijvoorbeeld in soorten vleeswaren zoals broodbeleg, rookworst, bacon, snacks en conserven (zie punt 36).

21. Van de betrokken ondernemingen zijn de clusters Zwanenberg Food Group en Laan UK van Meatpoint (met vestigingen in Nederland, Duitsland, Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk) en Robu van de Jansen-Group (met vestigingen in Nederland en Duitsland) als vleesverwerkers actief op deze markt.

(3) markt voor slachtvarkens

22. De vraagmarkt van de varkensslachterijen betreft levende slachtvarkens. De leveranciers van slachtvarkens leveren deze varkens wekelijks aan de slachterijen. Ca. 60-65% van de totale aanvoer in Nederland loopt via handelaren die de transportfunctie vervullen tussen de varkensmesterijen en de varkensslachterijen. Ca. 35% van de varkensmesterijen in Nederland zijn verbonden aan een coöperatie. Volgens informatie van partijen bestaan er geen formele belemmeringen voor deze varkensmesterijen om aan andere varkensslachterijen te leveren.

23. Wekelijks maken verschillende Nederlandse varkensslachterijen hun eigen inkoopnotering met bijbehorende condities publiekelijk bekend. De Bond van Nederlandse varkenshandelaren publiceert wekelijks haar 'verwachtingsprijzen'.

Relevante geografische markten

(1) markt voor vers varkensvlees.

24. Volgens partijen beslaat deze markt ten minste de gehele Europese Unie. Onder normale omstandigheden is de markt zeer open. Ca. 60% van het totaal aan productie en invoer van vers varkensvlees in Nederland wordt geëxporteerd. De invoer van vers varkensvlees bedraagt ca. 7% van de productie in Nederlandse varkensslachterijen. In bevroren toestand kan vlees enkele weken bewaard worden, hetgeen transport over langere afstanden mogelijk maakt.

25. Deze geografische marktafbakening wordt door andere marktpartijen bevestigd. Ook de Productschappen Vee, Vlees en Eieren beoordelen de structuurontwikkelingen in de vleessector op Europees niveau. Voor de beoordeling van de gevolgen van de voorgenomen concentratie kan het in het midden blijven of de geografische markt voor vers varkensvlees zich tot Nederland beperkt of dat deze geografische markt ruimer moet worden afgebakend (zie punt 35).

(2) markt voor vleeswaren en -conserven

26. Volgens partijen beslaat deze markt ten minste de Europese Unie. Vleeswaren en met name vleesconserven kunnen gedurende langere tijd worden bewaard. Transport over langere afstanden vormt geen probleem.

27. Nederland heeft een zelfvoorzieningsgraad, dit is de mate waarin met de nationale varkensstapel wordt voorzien in de nationale behoefte aan consumptief varkensvlees, van 215% (1996: 275%). Tegenover een export in 1997 van 144.000 ton (zijnde ruim 50% van de nationale productie) stond een import van vleeswaren en -conserven van 86.000 ton.

28. De Nederlandse industrie van vleeswaren en -conserven is sterk internationaal georiënteerd. Voor de beoordeling van de gevolgen van de voorgenomen concentratie kan het in het midden blijven of de geografische markt voor vleeswaren en -conserven of een deel van deze productmarkt zich tot Nederland beperkt of dat deze geografische markt ruimer moet worden afgebakend (zie punt 36 en 37).

(3) markt voor slachtvarkens

29. Doorgaans bestaan er geen langlopende contracten tussen varkensmesterijen en varkenshandelaren enerzijds en varkensslachterijen anderzijds. Wel is het zo dat de leveranciers in de praktijk hun varkens voor langere duur aan dezelfde slachterij aanleveren. Deze binding wordt versterkt door de ketenbeheersing die door de varkensslachterijen wordt nagestreefd. Ketenbeheersing houdt in dat door identificatie van aangeboden levende varkens de kwaliteit en de opbrengstmaximalisatie van de aangevoerde slachtvarkens verticaal wordt bewaakt.

30. Alle bij de concentratie betrokken varkensslachterijen betrekken de varkens in beginsel uit heel Nederland en niet in een belangrijke mate uit de regio waarin zij gevestigd zijn. Dit geldt ook voor de meeste concurrenten.

31. De transportkosten van slachtvarkens zijn in relatie tot de gemiddelde opbrengstwaarde van een slachtvarken van relatief geringe betekenis. Dit geldt in ieder geval binnen Nederland.

32. De invoer van slachtvarkens in Nederland bedraagt ca. 300.000 stuks per jaar en is afkomstig van nabij gelegen delen in omliggende landen. Dit is niet meer dan 1,5% van het totale aanbod van slachtvarkens in Nederland. Deze relatief geringe omvang van de import is te wijten aan de mindere kwaliteit van de geïmporteerde dieren en aan de lagere zelfvoorzieningsgraad van varkensvlees in de ons omringende landen.

33. Vooralsnog kan geconcludeerd worden dat onder de omstandigheden van voor de varkenspest Nederland de geografische markt is van de vraag naar levende slachtvarkens door de Nederlandse varkensslachterijen. Als gevolg van de onder de punten 12 en 29 genoemde maatregelen en ontwikkelingen is het echter niet uitgesloten dat in de nabije toekomst de geografische markt voor de vraag naar levende slachtvarkens op regionaal niveau komt te liggen.

Gevolgen van de concentratie

(1) markt voor vers varkensvlees.

34. Partijen zullen na de totstandkoming van de concentratie een marktaandeel op de Nederlandse markt voor vers varkensvlees hebben van 9,8%, terwijl de combinatie op de Europese markt een marktaandeel zal hebben van minder dan 1%. In de top 10 van Europese producenten van vers varkensvlees komen partijen niet voor. Ook na de voorgenomen concentratie zal dat niet anders zijn.

35. In Nederland zijn (na de voorgenomen concentratie) naast een 14-tal zelfstandige varkensslachterijen (met meer dan 25.000 slachtingen per jaar) circa 250 vleesveredelingsbedrijven actief die (mede) actief zijn op de markt voor vers varkensvlees.

36. Noch op Nederlandse markt noch op de Europese markt voor vers varkensvlees zal door de voorgenomen concentratie een machtspositie ontstaan of worden versterkt. Een precieze afbakening van de geografische markt kan dan ook in het midden blijven.

(2) markt voor vleeswaren en -conserven

37. Indien Nederland als de relevante geografische markt zou moeten worden aangemerkt dan bestaat er tussen partijen geen of nauwelijks overlap van activiteiten omdat de Jansen Group niet of nauwelijks vleeswaren of -conserven produceert voor de Nederlandse markt. Hieruit

kan worden geconcludeerd dat het in het midden kan blijven of de totale markt voor vleeswaren en -conserven als relevante productmarkt moet worden gedefinieerd of dat deze markt moet worden opgedeeld in meerdere productmarkten, bijvoorbeeld in conserveringsvormen of soorten vleeswaren, aangezien in beide gevallen geen sprake is van het ontstaan of een versterking van een machtspositie.

38. Indien de Europese Unie als de relevante geografische markt zou moeten worden aangemerkt dan hebben partijen na de beoogde concentratie een marktaandeel van 0,2% in waarde en 0,4% in volume. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het in het midden kan blijven of de relevante geografische markt zich beperkt tot Nederland of dat deze ruimer moet worden gedefinieerd aangezien in beide gevallen geen sprake is van het ontstaan of een versterking van een machtspositie.

(3) markt voor slachtvarkens

39. Het aantal zelfstandige varkensslachterijen in Nederland met meer dan 25.000 slachtingen per jaar is na de voorgenomen concentratie 14. Deze slachterijen hebben een aandeel van ca. 95% in het totale aantal slachtingen.

40. Het aantal slachtingen in Nederland bedroeg in 1996 18,5 miljoen en in 1997 15,7 miljoen varkens. Het aandeel in het aantal slachtingen, en daarmee in de vraag naar levende slachtvarkens, was voor de 5 grootste Nederlandse varkensslachterijen in deze jaren als volgt:

	1996	1997
Dumeco	35%	29%
Meatpoint	12%	10%
Compaxo	6%	7%
Murriss Meppel	5%	6%
Jansen Group	5%	5%

De verschillen in percentages tussen beide jaren worden met name veroorzaakt door het vervoersverbod van varkens in 1997.

Na onderhavige concentratie heeft Meatpoint een aandeel in de vraag naar levende slachtvarkens van 15-17%. De recentelijk in de media aangekondigde fusie tussen Hendrix Vlees, Murriss Meppel en Smits Emmen zou leiden tot een marktaandeel van 12-14%.

41. In 1996 zijn 2,8 miljoen levende varkens geëxporteerd, met name naar Duitsland en Italië. Dit uitvoervolume is in 1997 als gevolg van het door de varkenspest ingestelde exportverbod gedaald met ruim 80%. In hoeverre de vraag naar levende varkens uit het buitenland zal herstellen is onzeker.

42. De onder de punten 12, 29 en 41 omschreven maatregelen en ontwikkelingen (de verdergaande ketenbeheersing, de ontmoediging van de export van levende varkens, de mogelijke opdeling van Nederland in compartimenten en andere transportbeperkingen van levende varkens, verminderde export van levende slachtvarkens) zullen mogelijk leiden tot een geografische markt kleiner dan Nederland en een grotere afhankelijkheid van de varkensmesterijen en varkenshandelaren van de Nederlandse varkensslachterijen.

De slachterij van Janssen's Vee en Vleeshandel is gevestigd in Apeldoorn.

In diezelfde regio heeft SturkoMeat slachterijen in Lichtenvoorde en Doetinchem. Voorzover er sprake is van een regionale markt voor levende varkens ontstaat er door de voorgenomen concentratie geen machtspositie of versterking van de machtspositie omdat in de omgeving van genoemde plaatsen concurrenten gevestigd zijn met slachterijen in Twello en Olst (Dumeco), Holten (Udema), Epe (Gosschalk), Zevenaar (Compaxo) en Druten (Hendrix). Met uitzondering van de slachterijen in Epe en Holten hebben elk van deze slachterijen een omvang van minimaal de omvang van de grootste van de drie slachterijen van de betrokken ondernemingen in Apeldoorn, Lichtenvoorde en Doetinchem.

V. NEVENRESTRICTIES

Concurrentiebeding

43. Partijen hebben het standpunt ingenomen dat het concurrentiebeding in artikel 16 van de intentieverklaring die aan de concentratie ten grondslag ligt, rechtstreeks verbonden is aan de concentratie en noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de concentratie.

44. Bedoeld concurrentiebeding houdt in dat de verkopende partij, Beheersmaatschappij Gebroeders Jansen Wesepe B.V., en haar aandeelhouders zich verplichten gedurende een periode van [...] zich te onthouden van het ontplooiën van elke activiteit die middels onderhavige concentratie zijn ondergebracht bij SturkoMeat. Het concurrentiebeding heeft uitsluitend betrekking op de Nederlandse markt.

45. Met partijen kan worden aangenomen dat SturkoMeat tot op zekere hoogte beschermd dient te worden tegen concurrerend handelen van aan de verkoopzijde van de gemelde operatie betrokken partijen om te waarborgen dat de waarde van Jansen Group ten volle aan SturkoMeat wordt overgedragen. Het concurrentiebeding houdt derhalve rechtstreeks verband met en is noodzakelijk voor de verwezenlijking van de concentratie. De termijn is beperkt tot [...] en het geografische toepassingsgebied en de activiteiten, waarop het concurrentiebeding betrekking heeft, zijn niet ruimer gedefinieerd dan het werkgebied en de bedrijfsactiviteiten van Jansen Group. Het concurrentiebeding gaat derhalve niet verder dan wat redelijkerwijs nodig kan worden geacht voor de verwezenlijking van de concentratie.

Leveringsverplichting van varkensvet

46. Uit door partijen verstrekte informatie blijkt dat SturkoMeat gedurende een periode van [...] het varkensvet, dat op overnamedatum wordt geproduceerd door de slachterij van Janssen's Vee- en Vleeshandel, zal leveren tegen marktconforme prijzen aan een dochtermaatschappij [...] van Beheersmaatschappij Gebroeders Jansen Wesepe B.V., welke niet bij de concentratie is betrokken.

47. Tot nu toe betrok [de dochtermaatschappij] het benodigde vet voor een deel van de huidige zustermaatschappij Janssen's Vee- en Vleeshandel. Om te voorkomen dat [de dochtermaatschappij] na afstoting van laatstgenoemde vennootschap niet langer de beschikking zou hebben over het benodigde vet om de continuïteit van haar activiteiten te waarborgen, is de onder het vorige punt omschreven leveringsverplichting overeen gekomen. Door Beheersmaatschappij Gebroeders Jansen Wesepe B.V. wordt deze leveringsverplichting dan ook gezien als noodzakelijk voor de totstandkoming van de concentratie.

48. Met partijen kan worden aangenomen dat de leveringsverplichting

noodzakelijk is om de continuïteit van [de dochtermaatschappij] te waarborgen en dat de leveringsverplichting derhalve rechtstreeks verband houdt met en noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de concentratie. Door de voorgenomen concentratie wordt de bestaande interne levering van varkensvet tussen de zustermaatschappijen Janssen's Vee- en Vleeshandel en [de dochtermaatschappij] verbroken. Door de onderhavige leveringsverplichting worden de banden tussen deze beide ondernemingen, zij het in een andere vorm, in stand gehouden. Op basis van informatie van betrokken ondernemingen kan worden geconcludeerd dat noch het product, in casu varkensvet, noch de omvang in de leveringsverplichting ruimer zijn gedefinieerd als de bestaande stroom van interne leveringen tussen Janssen's Vee- en Vleeshandel en [de dochtermaatschappij]. De duur van deze overeenkomst, zijnde [...], is niet langer dan nodig om de banden van afhankelijkheid van [de dochtermaatschappij] te vervangen door een zelfstandige positie als inkoper van varkensvet.

VI. CONCLUSIE

49. Na onderzoek van deze melding, is de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit tot de slotsom gekomen dat de gemelde operatie binnen de werkingssfeer van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht valt. Hij heeft geen reden om aan te nemen dat als gevolg van die concentratie een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

50. Gelet op het bovenstaande deelt de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit mede dat voor het tot stand brengen van de concentratie waarop de melding betrekking heeft geen vergunning is vereist.

51. Gelet op de overwegingen 43 tot en met 48 is de directeur-generaal van oordeel dat, voorzover het concurrentiebeding en de leveringsverplichting overeenkomsten zijn als bedoeld in artikel 6 van de Mededingingswet, ingevolge artikel 10 van de Mededingingswet, artikel 6 van de Mededingingswet niet geldt voor deze overeenkomsten.

Datum: 18 mei 1998

w.g. A.W. Kist

directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de arrondissementsrechtbank te Rotterdam, sector bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM, Rotterdam.

[terug](#)

Aan de inhoud van deze pagina's kunt u geen rechten ontleen.